TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS
2006 m. lapkričio 9 d.*

Byloje C-120/05

dėl *Finanzgericht Hamburg* (Vokietija) 2005 m. kovo 2 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2005 m. kovo 15 d., pagal EB sutarties 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L.

prieš

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai A. Borg Barthet ir U. Lõhmus (pranešėjas),

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas P. Léger,
kancleris R. Grass,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L.*, atstovaujamos advokatės C. Esser,

— *Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, atstovaujamos G. Seber,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir F. Erlbacher,

susipažinęs su 2006 m. birželio 1 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1994 m. gegužės 30 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1222/94, nustatančio bendras išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų už tam tikrus žemės ūkio produktus, eksportuojamus kaip į Sutarties II priedą neįtrauktos prekės, skyrimo sistemos taikymo taisykles ir tokių

grąžinamųjų išmokų sumos nustatymo kriterijus (OL L 136, p. 5), iš dalies pakeisto 1996 m. vasario 7 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 229/96 (OL L 30, p. 24, toliau – Reglamentas Nr. 1222/94), 7 straipsnio 1 dalies trečiosios pastraipos išaiškinimu.

2 Klausimai buvo pateikti nagrinėjant bylą tarp bendrovės *Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L.* (toliau – *Schulze*) ir *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* (Hamburgo vyriausioji muitinė, toliau – *Hauptzollamt*) dėl reikalavimo grąžinti žemės ūkio produktų eksporto grąžinamąsias išmokas.

Teisinis pagrindas

3 Bendrosios eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisyklės išdėstytos daugelyje Bendrijos reglamentų, pavyzdžiui, 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamente (EEB) Nr. 3665/87, nustatančiame bendrąsias išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisykles (OL L 351, p. 1), iš dalies pakeistame 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94 (OL L 310, p. 57, toliau – Reglamentas Nr. 3665/87) ir Reglamente Nr. 1222/94.

4 Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnis numato nepagrįstai išmokėtų grąžinamųjų išmokų susigrąžinimo sąlygas, tokiu atveju taikytinas sankcijas bei galimybę netaikyti tam tikrų sankcijų nenugalimos jėgos atveju. Šios nuostatos 3 dalis, be kita ko, numato, kad, neteisingai gavęs grąžinamąsias išmokas, gavėjas privalo grąžinti neteisingai suteiktą sumą ir palūkanas.

5 Remiantis Reglamento Nr. 1222/94 dešimta konstatuojamąja dalimi, „būtina nustatyti kontrolės sąlygas, pagrįstas principu, kad eksportuotojas kiekvieną kartą, kai eksportuoja prekes, kompetentingoms institucijoms deklaruoja produktų, panaudotų eksportuojamoms prekėms pagaminti, kiekius. Kompetentingoms institucijoms paliekama teisė taikyti visas priemones, jų nuomone, būtinas tikrinant tokių deklaracijų teisingumą“.

6 Iš Reglamento Nr. 1222/94 1 straipsnio 1 dalies 1 pastraipos išplaukia, kad jis taikomas pagrindiniams produktams, išvardintiems A priede, ir perdirbus pagrindinius produktus gautiems produktams, kurie išvardyti B ir C prieduose ir vadinami „prekės“.

7 Remiantis šio reglamento 2 straipsniu „pagal 3 straipsnį nustatytas paskirtos grąžinamosios išmokos už pagrindinių produktų, eksportuotų kaip tos pačios rūšies prekės, kiekį suma gaunama padauginus šį kiekį iš grąžinamosios išmokos dydžio pagrindiniam produktui, pagal 4 straipsnį apskaičiuoto svorio vienetui“.

8 Reglamento Nr. 1222/94 3 straipsnio 2 dalis numato:

„Taikant 1 dalį, produktai, neperdirbti naudojami eksportuojamų prekių gamybai, yra laikomi faktiškai naudojamais. Jei viename tokių prekių gamybos etapų pagrindinis produktas pats yra perdirbamas į kitą, sudėtingesnį pagrindinį produktą, naudojamą tolesniame etape, tik pastarasis pagrindinis produktas laikomas faktiškai naudojamu.

Pirmoje pastraipoje apibrėžti faktiškai naudojami produktų kiekiai turi būti nustatyti kiekvienai eksportuojamai prekei.

Jei nuolat eksportuojamos konkrečios įmonės prekės, pagamintos aiškiai apibrėžtomis techninėmis sąlygomis ir pasižyminčios pastoviomis charakteristikomis ir pastovia kokybe, jų kiekiai, susitarus su kompetentingomis institucijomis, gali būti nustatyti pagal šių prekių gamybos formulę arba pagal vidutinį produkto, per nustatytą laikotarpį panaudoto tam tikram šių prekių kiekiui pagaminti, kiekį. Šitaip nustatytais produktų kiekiais apskaičiavimai grindžiami tol, kol nepakinta sąlygos, kuriomis gaminamos aptariamos prekės.

<...>“

9 Pažymėtina, kad meduoliai su imbiero priedais laikomi produktais Reglamento Nr. 1222/94 B priedo prasme ir juos eksportuojant taikoma supaprastinta šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje aprašyta procedūra.

10 Aptariamo reglamento 7 straipsnis numato eksporto grąžinamųjų išmokų kontrolės sistemą, pagrįstą eksportuotojo deklaracijos principu. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys numato:

„1. Reglamento (EB) Nr. 3665/87 nuostatos yra taikomos. Be to, eksportuojant prekes, suinteresuota šalis turi deklaruoti pagrindinių produktų, produktų, gautų perdirbus pagrindinius produktus, arba produktų, pagal 1 straipsnio 2 dalį

prilyginamų vienai iš šių dviejų kategorijų, kiekius, faktiškai panaudotus, kaip apibrėžta 3 straipsnio 2 dalyje, gaminti prekėms, už kurias bus prašoma grąžinamosios išmokos, arba kitaip nurodyti prekių sudėtį, jei ji buvo nustatyta pagal 3 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą.

Kai prekės buvo naudojamos gaminti prekėms, kurios turi būti eksportuojamos, suinteresuotos šalies deklaracijoje turi būti nurodomas faktiškai panaudotų prekių kiekis ir kiekvieno pagrindinio produkto, produktų, gautų perdirbus pagrindinius produktus, ir (arba) produktų, pagal 1 straipsnio 2 dalį prilyginamų vienai iš šių dviejų kategorijų, iš kurių gautos aptariamos prekės, rūšis ir kiekis.

Kad patvirtintų savo deklaraciją, suinteresuota šalis kompetentingoms institucijoms pateikia visus pastarųjų prašomus dokumentus ir informaciją.

Siekdamos patikrinti joms pateiktos deklaracijos teisingumą, kompetentingos institucijos imasi visų reikiamų priemonių.

Valstybės narės, kurios teritorijoje tvarkomi muitinės eksporto formalumai, kompetentingų institucijų prašymu kitos valstybės narės kompetentingos institucijos turi joms tiesiogiai pateikti visą galimą gauti informaciją, kad būtų galima patikrinti suinteresuotos šalies pateiktą deklaraciją.

2. Jei suinteresuota šalis neparengė šio straipsnio 1 dalyje minimos deklaracijos arba nepateikė pakankamai jos deklaraciją pagrindžiančios informacijos, grąžinamoji išmoka jam neskiriama.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 1996 m. *Schulze* eksportavo meduolius su imbiero priedais į įvairias trečiąsias šalis ir paprašė skirti jai eksporto grąžinamąją išmoką už šiose prekėse esančius pagrindinius produktus. Įvairiuose *Schulze* pateiktuose eksporto grąžinamųjų išmokų prašymuose, kiek tai susiję su pagrindiniais produktais, už kuriuos gali būti skiriamos grąžinamosios išmokos, ji rėmėsi gamybos formulėmis, kurias buvo pateikusi *Hauptzollamt*.

12 Per gaisrą 1997 m. gegužės mėnesį buvo iš esmės sunaikintos *Schulze* gamybos ir biuro patalpos, ir tų pačių metų liepos mėnesį *Schulze* nutraukė savo veiklą.

13 Po 1999 m. spalio mėnesį atliktų patikrinimų 2000 m. rugpjūčio 28 d. Sprendimu dėl klaidų ištaisymo *Hauptzollamt*, remdamasis Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalimi, pareikalavo, kad *Schulze* grąžintų 26 174,84 DEM eksporto grąžinamųjų išmokų. Savo sprendimą *Hauptzollamt* motyvavo tuo, kad *Schulze* nepateikė jai informacijos ir dokumentų, kurie, remiantis Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalimi, reikalingi gamybos formulėms patikrinti. Jos teigimu, grąžinamosios išmokos buvo suteikiamos su sąlyga, kad teisė į eksporto grąžinamąsias išmokas bus patvirtinta per vėlesnį reikšmingų dokumentų patikrinimą.

14 Dėl šio reikalavimo grąžinti grąžinamąsias išmokas *Schulze* pateikė skundą ir pagrindė jį gaisru savo patalpose, kuris sunaikino *Hauptzollamt* reikalaujamus dokumentus. 2003 m. gegužės 5 d. šis skundas buvo atmestas dėl to, kad ji neįvykdė savo pareigos pateikti įrodymus, įtvirtintos Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalyje, ir negalėjo remtis nenugalima jėga, siekdama išvengti šios pareigos.

15 2003 m. birželio 5 d. *Schulze* pareiškė ieškinį *Finanzgericht Hamburg*, apskųsdama reikalavimą grąžinti grąžinamąsias išmokas, kurios, jos nuomone, buvo suteiktos teisėtai.

16 Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Hamburg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„Ar galima nekreipti dėmesio į Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalies trečiojoje pastraipoje numatytą dokumentinį įrodymą ir leisti eksportuotojui pateikti įrodymą apie faktiškai eksportuotoms prekėms pagaminti panaudotus produktus kitomis įrodinėjimo priemonėmis, jei dėl nenugalimos jėgos jis (jau) negali pateikti su gamyba susijusių dokumentų?

Ar dėl nenugalimos jėgos taip pat sumažėja įrodinėjimo našta, ir eksportuotojas gali pateikti tik *prima facie* pagrįstus bei pakankamai įtikinamus duomenis apie faktiškai eksportuotoms prekėms pagaminti panaudotus produktus?“

Dėl prejudicinių klausimų

17 Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalies trečioji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, jei eksportuotojas – pavyzdžiui, dėl nenugalimos jėgos, – negali pateikti dokumentinių įrodymų dėl eksportuotos prekės gamyboje faktiškai panaudotų produktų, ji nedraudžia nacionalinėms institucijoms priimti kitos formos įrodymų.

18 Remiantis Reglamento Nr. 1222/94 dešimta konstatuojamąja dalimi, šiuo reglamentu siekiama nustatyti kontrolės sąlygas, iš esmės pagrįstas principu, kad eksportuotojas kiekvieną kartą, kai eksportuoja prekes, kompetentingoms institucijoms deklaruoja produktų, panaudotų eksportuojamoms prekėms pagaminti, kiekius. Kompetentingoms institucijoms paliekama teisė taikyti visas priemones, jų nuomone, būtinas tikrinant tokių deklaracijų teisingumą.

19 Remiantis Reglamento Nr. 1222/94 2 ir 3 straipsniais, jei prekėje yra skirtingi žemės ūkio produktų, kuriems taip pat taikomas šis reglamentas, kiekiai, skirtinos grąžinamosios išmokos dydis apskaičiuojamas remiantis gaminant eksportuotas prekes faktiškai panaudotų žemės ūkio produktų kiekiu (šiuo klausimu žr. 2005 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Milupa*, C-542/03, Rink. p. I-3989, 21 punktą).

20 Vis dėlto Reglamento Nr. 1222/94 3 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje numatyta speciali procedūra, taikoma pagal apibrėžtą gamybos formulę pagamintoms prekėms. Šių prekių atveju, susitarus su kompetentingomis institucijomis, grąžinamosios išmokos gali būti apskaičiuotos pagal remiantis gamybos formule nustatytus kiekius.

21 Pagal Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą, eksporto grąžinamųjų išmokų skyrimas tikrinamas pagal eksportuotojo deklaraciją. Šioje deklaracijoje eksportuotojas turi nurodyti prekių sudėtį, jei ji buvo nustatyta pagal supaprastintą procedūrą, numatytą šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje.

22 Remiantis Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalies trečiąja pastraipa, kad patvirtintų savo deklaraciją, eksportuotojas kompetentingoms institucijoms turi pateikti visus pastarųjų prašomus dokumentus ir informaciją. Be to, pagal šio straipsnio ketvirtąją pastraipą šios institucijos imasi visų reikiamų priemonių, siekdamos patikrinti šios deklaracijos teisingumą.

23 Šiomis nuostatomis siekiama suteikti kompetentingoms institucijoms galimybę patikrinti prašymo skirti eksporto grąžinamąją išmoką pagrįstumą ir nustatyti jos sumą.

24 Nesant deklaracijos arba pakankamos informacijos ar dokumentų, galinčių patvirtinti deklaraciją, eksportuotojas negali prašyti grąžinamosios išmokos ir, remiantis Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalimi, į kurią nukreipia Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnis, turi ją grąžinti, jeigu ji jau buvo suteikta.

25 Vis dėlto Reglamentas Nr. 1222/94 nenustato specialios formos reikalavimų siekiant pagrįsti eksporto deklaracijos duomenis pateiktiems įrodymams. Be to, iš paties šio reglamento 7 straipsnio 1 dalies trečiosios ir ketvirtosios pastraipų teksto kartu su dešimta konstatuojamąja dalimi išplaukia, jog kompetentingos institucijos gali manyti esant tikslinga, jog suinteresuotasis asmuo pateiktų joms ne tik „dokumentus“, bet ir „informacijos“ ir, siekdamos patikrinti deklaracijos teisingumą, jos gali imtis „visų reikalingų priemonių“.

26 Iš minėto 7 straipsnio 2 dalies taip pat matyti, kad nacionalinės institucijos turi įvertinti, ar suinteresuotojo asmens pateiktos informacijos pakanka. Tai reiškia, kad nesant dokumentinių įrodymų nacionalinės institucijos pagal nacionalinėje teisėje nustatytas sąlygas, jeigu jos neprieštarauja Bendrijos teisės reikšmei ir veiksmingumui, gali atsižvelgti į kitus įrodymus, kurių taip pat pakanka kontrolei (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Peterbroeck*, C-312/93, Rink. p. I-4599, 12 punktą).

27 Šiuo atžvilgiu galima pasinaudoti ankstesniais tos pačios rūšies prekių patikrinimais, patvirtinančiais nuolatinę produkto sudėtį ir jos atitikimą pagal Reglamento Nr. 1222/94 3 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą pateiktai gamybos formulei.

28 Kai eksportuotojas gauna eksporto grąžinamąją išmoką už pagrindinius produktus, kurie panaudoti gaminant eksportuotą produktą ir kuriems taikoma minėta supaprastinta procedūra, kompetentingos institucijos turi atsižvelgti į aplinkybę, kad jos jau buvo nustačiusios ir patvirtinusios šių produktų kiekius.

29 Vis dėlto, priešingai nei teigia *Schulze* savo rašytinėse pastabose, kadangi eksportuotojas, nesant pakankamų įrodymų, patvirtinančių jo deklaraciją, negali prašyti grąžinamosios išmokos, Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalyje nustatyti įrodymų reikalavimai niekaip negali sumažėti dėl aplinkybės, kad eksportuotojas – pavyzdžiui, dėl nenugalimos jėgos, – negali pateikti numatytų dokumentinių įrodymų.

30 Todėl į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1222/94 7 straipsnio 1 dalies trečioji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, jei eksportuotojas – pavyzdžiui, dėl nenugalimos jėgos, – siekdamas patvirtinti savo eksporto deklaraciją, negali pateikti dokumentinių įrodymų dėl gaminant eksportuotą prekę faktiškai panaudotų produktų kiekių, ji nedraudžia, kad eksportuotojas pateiktų įrodymus kitomis priemonėmis. Nacionalinės institucijos vertina šias kitas įrodinėjimo priemones pagal nacionalinėje teisėje nustatytas sąlygas, jei šios normos neturi neigiamos įtakos nei Bendrijos teisės reikšmei, nei jos veiksmingumui. Jeigu prašymas pateikiamas pagal supaprastintą procedūrą, numatytą šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje, nacionalinės institucijos taip pat turi atsižvelgti į su eksportuotoju jau pasikeistus dokumentus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

31 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1994 m. gegužės 30 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1222/94, nustatančio bendras išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų už tam tikrus žemės ūkio produktus, eksportuojamus kaip į Sutarties II priedą neįtrauktos prekės, skyrimo sistemos taikymo taisykles ir tokių grąžinamųjų išmokų sumos nustatymo kriterijus, iš dalies pakeisto 1996 m. vasario 7 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 229/96, 7 straipsnio 1 dalies trečioji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, jei eksportuotojas – pavyzdžiui, dėl nenugalimos jėgos, – siekdamas patvirtinti savo eksporto deklaraciją, negali pateikti dokumentinių įrodymų dėl gaminant eksportuotą prekę faktiškai panaudotų produktų kiekių, ji nedraudžia, kad eksportuotojas pateiktų įrodymus kitomis priemonėmis. Nacionalinės institucijos vertina šias kitas įrodinėjimo priemones pagal nacionalinėje teisėje nustatytas sąlygas, jei šios normos neturi neigiamos įtakos nei Bendrijos teisės reikšmei, nei jos veiksmingumui. Jeigu prašymas pateikiamas pagal supaprastintą procedūrą, numatytą šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje, nacionalinės institucijos taip pat turi atsižvelgti į su eksportuotoju jau pasikeistus dokumentus.

Parašai.